"އަހަންނަކަށް ނުވާނެ، އެއީ ވާނެކަމެއް ނޫނެވެ."

26 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1431ހ، 11 އޭޕްރީލް 2010މ

ތަރުޖަމާ: އަބްދު އަނީސް ޝަރީފް (جزاها الله خير)

ގަޑިގައި ލިޔުމުން ބަސްތަކަކީ، އާންމު ގޮތުގައި އަހަރެމެންނަށް އިވިމުންދާ އެއް ބަސްތަކެވެ. އެއީ މިއީ ޢުމުރުގެ ބޮޑުބައިމަތީ ކުރިމަތިވާ ނިކަމެތިކަމާއި ބަލިކަމުގެ އަސްލު މަރުގަތު ސަބަބު ވެސް ގޮތެވެ.

މިބަސްތައް މާތްވަނީ ނުކުޅެދުމުގެ ސިފައިގައި ޝަކުވާކުރާތީއެވެ. އެއީ މިނުކުޅެދުމަކީ، ހުރިހާ ނަފްސު، އެއީ އަސްލުގައި ނަފްސު ގޮތުގައިކަމެވެ. އެއީ ހަމަ ނުކުޅެދުމުގެ ސިފައިގައި ހުރެވޭ ކަމެއް ނޫނެވެ.

އެއްވެސް ޝަކުވާއެއް ނެތި ގަބޫލުކުރުން، ޙައްޤުގައި ނުކުޅެދޭ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއް ހަވާލުކުރުމެވެ. ރަސޫލު الله (صلى الله عليه وسلم) އެކަމުގެ އަސްލު ބަޔާންކުރައްވައި އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ދައްކަވައިދެއްވިއެވެ. "އަހަރެމެން އުޅެނީ ކުޅެދޭ ވަރަކަށެވެ. އަހަރެމެންގެ ފޯރާފުދޭ ހުރި މިންވަރަކަށެވެ."

މާތްވެގެން ވަންޏާ الله ތަޢާލާ ވަޙީ ކުރައްވަނީ،

﴿ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ﴾

"الله ، އެއްވެސް ނަފްސަކަށް، އެނަފްސަކަށް ކުޅަދާނަވާވަރަށް ނޫނީ މިންވަރުކަށް ޒިންމާ ތަކުލީފު އެއް ނުދެއްވައެވެ."

(ސޫރަތުލް ބަޤަރާ: 286)

މިއީން ދައްކައިދެނީ، އަހަރެމެންނަކީ ކުޅެދުންތަކާއި ނުކުޅެދުންތަކެއްގެ ވެރިން ކަމެވެ. މިބަސްގައި އަހަރެމެން މިދެއްކަނީ މިބާވަތުގެ ކަންތައްތަކާ ވާހަކައެއް ނޫނެވެ. އެހެން އަހަރެން ނޫންނަމަ، ދިވެހިބަސްގެ ވާހަކަތައް ދައްކާއިރު ދެކޭނެ ގޮތެވެ. އެއީ އާޚިރަތުގެ ނަތީޖާ މިސްކީނުންނާއި ބޯދާތަކުގައި ވާހަކަ ނިޔަތްގައި ދެކޭނެ ގޮތެވެ. އެއީ "އަހަންނަކަށް ނުވާނެއެވެ. މީއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." އެއީ މިގޮތަށް އިޖުރާއަތު، މިނަށާއި ވިސްނުމަށް އިސްލާމީ ދަރުސްތަކެއް ދައްކާނެއެވެ.

މިދެ ނުފޫޒު ކަމުގައިވާ، "އަހަންނަކަށް ނުވާނެއެވެ. މީއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." މިގޮ ބޮޑުގައި ބޮޑު މާނަ ބަލައި އެކަންތަކެއް ކުރުމުގައި ހިތްވަސް، ކުރިއަށް ބަރުލުމާއި، ފަރުވާ ކުރަމުންދާއިރު ވާހަކަ ދައްކާ ބަލިކަން ކުރަނިވި ކަމަކަށް އިތުރުވާ ކުރެވޭ ގޮތުގެ މި ތަޖުރިބާ ބޭނުންކުރާއެވެ. އެއީ މިހާރު ބޭރު ވިސްނުންތަކަކަށް ތަރުޖަމާ ކުރެވުނުގެ ބޭނުންކުރާއެވެ. ހިއްސާކުރި ހަޖުމަކުރުމުގައި، އެއްގޮތަކަށް ފޯރާ ބަލިކަށް ހިނގާނެ ގޮތުގެ ކަންތައް ހެޔޮކަމަށް ބަރުދަނުގައި ނުރައްކާތެރިވާ ނުރައްކާތެރިވެ.

ޤާބިލް ފަދަ ޤައުމެއްގެ މީހުންނަކީ، މިފަދަ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ފަރާތްތަކާއި ގަބޫލުކުރާ ކަމުގެ ހަރުދަނާ ވެގެން ނުކުޅެދެއެވެ. އެއީ މިހާރު ކުރިމަތިވެދާނެއިރު ހަމަ ދުވަހު ބަނދަރުގެ ކަންތައްތަކާއި ބެހޭ ގުޅުމުގައި، މިހާރު މިހާތަނަށް ކުރިމަތިން އެއްވެސް ކަމެއް ނޫން ކަމާބެހޭގޮތުން ހިއްސާކުރަމުންދާތީ ނިކަމެތިކަމުގެ ބޮޑުކަމެވެ.

އަންނަމުން ކުރިމަތިވެފައިވާ އިޖުތިމާޢީ ކުރުވަނިވި ނޫތަރުތީބު ކަމާއިމެދު އަހަރެން ހައިރާން ވަމުވޭ؟ އަދި އެއީ، ކާމިޔާބީއާއި، ކުރިއެރުމާއި އަދި ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ކުޑަދަނޑުކަން ލިބިފައިވާ އިރުވެސް މެއެވެ.

މިކަމާއިމެދު އަހަރެން ވަރަށް ގިނަދުވަސްތަކެއް ވަންދެން ވިސްނާ ފިކުރު ކުރީމެވެ. އަދި އެންމެ ފަހުން ނިންމީ މި ސާމުޒީތީގެ އެންމެ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ ކަމުގައި ވަނީ "އަހަރެންނަކީ ނުވާނެއެވެ. މިއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." އަދި މިބާވަތުގެ ވިސްނުމުގެ ސަބަބުން އެކަން، ނުގޮވާ ފަދަ އަސްސަލަކީ ބަދަލުވުމެވެ. އަދި މިގެ ތެރެއިން އަހަރުމެން ފަހަރެއްގައިވެސް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި މިކަމުގެ އަސަރުކުރާ ތެރެއިން އަހަރުމެން ބަރާބަރުވާން ފަރާއެވެ.

މިންބަރު ވިސްނުމުގެ ސަބަބުން، ކިތައް މުސްލިމުންތަކެއް އަހަރުމެންނަށް ކުރިމަތިވެ އަދި މިޒާޖު ކުރިމަތި ވަމުންދާ ހާލަތު ހުރީ؟ އަދި މިގެ އެންމެ ނުރައްކާތެރި ކަމަކީ، މިއީ ނުބައި ވިސްނުމެއް ކަން ނޭނގުމެވެ. އަހަރުމެން ހުދު ބުރުމުން މިކަން ގެއްލިގެން ދިޔައެވެ. އެބައިއްޔަ ހާލަތުގެ ބައެއް ބަލާ ކަން، "މުޅިދުނިޔެ" "އަހަރެންނަކީ ނުވާނެއެވެ. މިއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." އަތުވެސް ކަރު މިޔަން މިކަން ދިރުމާ ކުރާތަން ފެންނާނެއެވެ. މިއެކަން ކުރެވޭ އެއްބާރު، އެއްމަޑު ސަލާމަތްކުރުމަށް އެއްބާރުލުމާއި އަދި ހަރުދަނާކަން ހޯދަކުރުމުގައި އެހީތެރިވުމަށް ބަރާބަރު ބައެއް ބޭނުމެއް ކުޑަކުރައްވާނެއެވެ.

މިފަސްނަން އަދި ކުއްލިއަކަށް ނޫނެވެ. އަދި މިއީ ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްވެގެން ޖަމާވެގެން އައި ގިނަ ކަންތައްތަކުގެ ނަތީޖާއެވެ. ދުނިޔޭގައި ކުރިމަތިވާ މުސީބާތްތަކަށް ހުރަސްއަޅާ ފަސްޖެހުމުގެ ނަތީޖާ އެއްމެ ކުރިއަށް ގެންދާ މީހުން އެޤީދާގެ ބާރުވެގެން، އެކަށީގެންވާ ސަބަބުން ދިފާޢު އިތުބާރު ނެތުމާއި، ބަލިވުމާއި އަދި ނާއުމީދު އުފެއްދުމެވެ.

ނަފުސާނީ ކާމިޔާބީގެ ގޮތުން ބަލާއިރު، ދަރިއުނދަގޫ ވާކަމީ ކުރިއެރުމުގެ ފުރުޞަތު ކަމުގައި އިތުބާރު ކުރުން އެއީ، އަހަރެން ހައިރާން ކުރާ ކަމެކެވެ. ޖީނިއަސްގެ ނަޒަރު ނާއުމީދު ވުމުންނެވެ، ނަފުސާނީ ގޮތުން ފަސްޖެހުމުގެ އިޙުސާސްތައް ކަމަށް ދެވޭ ބާރު ގިނަކަމާ އެކު ޑިޕްރެޝަން ސަބަބުން ފަރުވާ ކުރަން ޖެހޭ ބަލިތައް ކުރިމަތި ދިމާއެވެ. ޖީނިއަސް ކުރި އަހަރެމެން، އިލްމީ ބަލާއިރު ބޭރުކަރު ވެގެން ދިޔަ ނަމަވެސް އެކި ސަފްހާތަކުގެ މަސައްކަތް ގެއްލެމުންދަނީ. އަދި އެވަރުކަރު ދިރުމަށްވުރެ ރަށްކަމު އެއް ސަބަބަކީ ކުރަމުގައި ނުބައިވުމެވެ. އަދި އެކަން މުޅިތާގެ ހަމަކަށް ކުރީ ލިބުނުކަމެއްވެސް އެންމެ ގަދަ ނުކުރެއެވެ.

ޖަމާޢަތާއި ބާރުވުމާއި، ދަރުމަ، ބައި ހަވާލާކުރެވޭ ހާކިމު ބައެއް ނިކަމެތިކަމާ އެއްބަސްވާ ނަތީޖާއިގެ ޒަމާނެއްގައި ކުރިއަށް ދެވިދާނެއެވެ. އަދި އެ ދުވަހު އިޖުމާޢު ދޮޅު އެންމެ ބަރުދަނު އެއް އިޖްތިމާޢީ ކަމެއްގައި ބާރުލިބުމެވެ. އަދި މިއީ ޖަމާއަތުން ހަމައެކަނި ހަމަޖެހިގެންވާ ގައުމަކަށް ނުވަތަ ޤައުމަކަށް ކުރެވުނެވެ. ހަމަކަށް ބަލަން ނިކުތުމަށް، އިޖްތިމާޢީ މާޙައުލު މަޖުބޫރު ވެއްޖެ ނަމަ ހަމަކުރުމުގައި 30 އަހަރެވެ.

އަހަރެން ވިސްނާލީމެވެ. އެންމެ އަސާސީ ގޮތުގައި ޤާނޫނު، މިންބަރު، ވިސްނުން ކަމުގައި، "އަހަރެންނަކީ ނުވާނެއެވެ. މިއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." ދުރުކޮށްލަން، މިފަދަ އެންމެ ރަނގަޅު ކާރިސާއެއް ކޮބާތޯ؟!!

އަބޫބަކުރު (رضي الله عنه)، މިސާލަކަށް މިފަދައިން ވިދާޅުވިއަކީ، "އެކުވެރިކަން އަދި ނުކުޅެދުމުގެ މުސްލިމުންގެ ދުނިޔޭގެ ކަމުގެ އެއް ނިކުރުވާނެވެ. އަދި އެކުވެރިކަން ޖިހާދުގެ ހިތި ބާރު ޚިލާފު ރައްދުކޮށްދޭނެއެވެ." މިގެ ނަތީޖާ ނިކަންމެތި ކަމަކީ ކޮބާތޯ؟ މިކަމާއިމެދު އެކަށީ ވިސްނާލިއަސް، އަހަރުމެންގެ ހިތަށް ބަރުވެރިކަން ވަދެއެވެ.

އިމާމް އަޙްމަދު ބިން ޙަންބަލް (رحمه الله)، ވިދާޅުވި އެއްޗެއް (ބަނދުވުން އެއްކޮޅުގެ ބަރުވެރިކަމާއިމެދު ވިސްނުމުގެ ނަތީޖާއީ ވެރިން ތަކެއްގެ ކަށަވަރުން ބާރުލިބިގެން ތިބި) މިފަދަ ކުރިމަތިވާއި ތަޖުރިބާތަކާ އެއްފަދަ ކުރިމަތިވެގެން ނިކަމެތިވެ "އަހަރެންނަކީ ނުވާނެއެވެ. މިއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." މިފަދައިން ވިދާޅުވިއަކީ، އަހަރު ސަލާމަތަށް ލިބުނު ބަރުވެރިކަމާ ނަޞޭޙަތު (އެންމެ މީހުންގެ އަތުމަތިވެސް) ލިބުނުކަން ކޮބާތޯ؟

ބަލާލީމުގެ އިސްލާމީ ތާރީޚުގެ ސަބަބުން އަންނަމުން ކުރިމަތިވި ނިކަމެތިކަން، ސަލާހުއްދީން އައްޔޫބީން ނަމަ.. އޭރު ޤުދުސް ގެއްލުނު ފަހުން ފަސްވަރު ދުވަސް ހަމަވި ވެރިކަމުގެއްގައި، އެންމެ ބާރުގަދަ ހަމައެކަނި ލިބުނު ބަލާއިރު ޖީހާދަކުން ދިފާއު ކުރާ ބަލާލިއަހުރެ... އެކަނި އިބުރާ ފަހަރު ގިނައިން ފުރަގަސް ދިން އިސްލާމީ ބާރުގެ ބާރު މުސްލިމުން ފެނުނު ޤަދީމީ ދިފާއު ކުރުމާއި، ހަރުދަނާ ކުރާ ބަލާލާއި ނިކަމެތިވެގެން ވެސް ތަކެއް، ބަލާލީން ފަހުގައި ޝަރީޢަތާއި ކަނޑައެޅުމާ ގުޅުން ކަމުގައި ސުލްޠާނުން ދިނީ ނަމަ، ފަލަސްޠީނު، އަބަލާލީގެ ބާރުވެރިކަން ސަލާހުއްދީނަށް ލިބުނު ކަމުގެ ނަތީޖާއެއް ކޮބާތޯ؟ އެކަން ކަށަވަރުވާނަމަ، މިއަދު ފިލައްޔާއަށް ވާނީ ކޮބާތޯ؟

ބާޠިލް ގޮތްތަކާއި ބިދުޢަތުވެރިން ގޮވާ މީހުންގެ ޢަޤީދާތަކުގެ ތެރޭގައި، ހަރުދަނާކަމާއި އިޖުމާ ދީނީ އުޅުމާއި ޢަމަލާއި ޤާނޫނު ކުރިއަށް ނެގުންތެރި ނަމަ... ސިޔާސީ އަދި އިސްލާމީ ބަލަކާރުކަމުގެ ތަރައްގީގައި ވީ ހިނދު... މި ނުބައި ވިސްނުމަށް "އަހަރެންނަކަށް ނުވާނެއެވެ. މިއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." މިފަދައިން އިބްނު ތަޔިމިއްޔާ (رحمه الله) ވިދާޅުވިނަމަ، އުޞޫލްތަކާއި، ބާޠިލް ކުރިމަތިލުމުގައި، ކަނޑައެޅިގެން އަހަރެމެންނަށް ނުފެނޭތޯ ފިޔަވަޅުއެޅުން ހައްޤުތޯ؟

މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލް ވައްހާބު (رحمه الله)، އިމާމް ކަލާ ޝާހިދު ކަމުގެ އަނދިރިގެއްލުން ބިދުޢަތްތަކާ ކަނޑަކަށް އިލްމުވެރިންގެ މަޖިލިސްގައި ވަނިކަން ދުނިޔަވީ ޢަދާވާތުން، އުދުވާލުކުރާ އަހަރެމެން ތަޢާރަފުވެރިން ކަނޑައެޅި ކުރިއަށްދަނީ "އަހަރެންނަކަށް ނުވާނެއެވެ. މިއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." މިފަދައިން ވިދާޅުވިނަމަ، އިމާމް ކަލާ އެމީހުން ނިދާފައި ތިބި ނިދިން ހޭލާ ބިދުޢަ ތަކާއި ޝިރުކުކުރާތަކުން ދުރުވާން ހަމަ ހިތްހަމަޖެހޭތޯ؟

އަހަރެމެންގެ ދީނު ތަރުޖަމާނު ކުރިއަށް އިސްލާމީދީނީ މުޖުތަމަޢު ތަރުޖަމާނުކުރާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުން ގެނައުމާއި ބާރުވެރިންގެ ތަޢާރަފުކުރުމަށް. ޖިހާދުގައި އަދި ދީނީ ބޭނުމުގެ ހަރަކާތްތަކާއި ބާރުވެރިކަމުގެ މުސްލިމުންގެ ޤާނޫނީ ދިފާޢުގައި ހިތްވަރު ނަޞޭޙަތްތެރިކަމާއި އަހަރެމެންނަށް ދޭންޖެހޭ ނިޔަތާއި ވިސްނުމާއި ބާރުވެރިކަމަށް. ނަފްސާނީ ބަލިކަށިކަމުން އަމިއްލަ ނަފްސާއި، ގެދޮރުތަކާއި ހަރަކާތްތެރިވުން އުޅުމުގެ ބާރުވެރިކަމުގެ ތަނަވަސް ހިނގުން ނުހައްޤުވާ ފަދަ ގޮތްތަކެވެ.

ވަރަށް ގިނަ މީހުން ބުނެއެވެ. "އުޞޫލުތަކާއި ވަރުގަދަ ބާރުވެރި ވަގުތު. އަދި އެފަދައިން ގާނޫނީ ވަރު ބާރުވެރިކަމަށް ހައްޤުތޯ؟"

އަހަރެން ބުނަން އޮތީ، އުޞޫލުތަކާއި ވަރުގަދަ ބާރުވެރި ވަގުތުގެ ތަރައްޤީއަށް، އެޅުމާއި ދީނީ މަޝްރޫޢުތަކުގައި އުޞޫލުތަކުގެ ހިތްވަރު ފިޔަވަޅު ތަރައްޤީ ނަސޭހަތް ވަގުތު ވާނީ. އަޑުގަދަ ސަލާމާ ވަގުތުގައި ފިޔަވަޅުއެޅުނީއެވެ. އެގޮތް އުޞޫލުތަކުން ވެ އުޞޫލުގެ މީހުން ވަގުތުގެ ގެނައުމެވެ. އެހެން ނިޔަތަށް، ވަރަށް ގިނަ ސަލަފުއްޞާލިޙުން ގޮތުގެ ޢާދަތަކާއި ކަރުހިތިކަމާ ފިޔަވަޅު ބަދަލުކުރުމާއި ބަޔަކު ގަދަކަން ތަފާތުވުން ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް. މުޅިހިތުން ވަރުގަދަ އިސްލާމް ވަރުގަދަ ސަލަފީ، "އަހަރެންނަކަށް ނުވާނެއެވެ. މިއީ ކުރެވޭ ވަރުގެ ކަމެއް ނޫނެވެ." ، މިނޫނީ ވިސްނުން ފުރިހަމަކުރާންޖެހޭނެއެވެ.